„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторником на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Појединн бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 70. У Новом Саду у недељу 8. (20.) маја 1883. ГОДИНА XVIII.

ТЕЛЕГРАМИ „ЗАСТАВИ.“

Беч, 7. маја. Јутрос отпутовао витешки господар црногорски кнез Никола пут Москве. У пратњи му путује и наш омиљени песник Змај-Јован Јовановић као лечник.

Карловац, 6. маја. Утињска црквена скупштина у својој седници, на светли уторак одржаној, закључила једногласно обратити се саборском обору с молбом за што скорији сазив сабора. Представка је отправљена у Карловце.

КНЕЗ НИКОЛА НА ПУТУ.

Црногорски кнез Никола оставио је своје кршне горе, поверивши регенство кнегињи и сенату, и кренуо се на пут у Москву.

Пут из Црне Горе у Русију води преко Беча. Тим путем је кнез Никола и јесенас ишао и вратио се. Па као што се јесенас неколико дана у аустријској престоници позабавио, тако је исто и сада застао на кратко време у Бечу.

То је захтевао од кнеза респект, који мале државице према великим силама имају. Захтевали су то и обзири суседства ове две државе, које суседство није до данас још никаквим отвореним непријатељством помућено. Захтевао је то и одношај једне и друге државе према Русији, камо управо кнез Никола на свечаност полази. А сврху свега захтевао је то онај пријатељски пријем и дочек, који је пре осам месеца у у Бечу кнезу Николи спремљен био.

Приликом јесенашњег бављења свога у Бечу дочекан је кнез Никола од стране нашег владаоца и од стране двора са свима оним почастима, са којима се независни, а у пријатељском одношају стојећи владаоци дочекују. Но данас је тај дочек још лепши и искренији. Кнез Никола, који је јесенас у једној леополдштадској гостионици становао, данас је у потпуном смислу гост нашега цара и краља, пошто је у самоме двору дочекан и угошћен, где му је један део двора за њега и његове пратње становање одређен.

Ова велика пажња, која је поклоњена владаоцу малене и сиромашне Црне Горе, дала је повода аустро-угарској штампи, да на њу своје разноврсне комбинације надоноше.

Сви листови, који су овај догађај своје пажње удостојили, закључују из ове велике предусретљивости аустријскога двора на интимне и пријатељске одношаје између обе државе. Нарочито пак наглашују велику наклоност Аустро-Угарске према својој маленој суседкињи и то у времену, где су непосредно предходили такви појави у Црној Гори, који спољашњем звању аустро-угарске монархије нису баш много поверења према Црној Гори улити могли. И из овога би као Црна Гора могла поцрпети уверење, да је Аустро-Угарска према Црној Гори у истини пријатељски расположена, те свраћање у Беч кнеза Николе и не тумаче друкчије, него као признавање ове пријатељске наклоности Аустро-Угарске с једне и каптирање њене беневоленције са друге стране, другим речма признавање велике моћи и уплива Аустро-Угарске и поверавање своје судбине њеном наручију.

Овако поглавито умствује бечка „Наје фраје Пресе“, која никако да се еманципује од конзеквенција свога некадањег туркофилства, и да попусти у мржњи према балканским народима, већ са урођеном чивутском ароганцијом бајаги са неке културне висине багателише један народ, у коме се величина несреће са величином јунаштва складно надмеће, и који у себи имаде више врлина него сви чивуцки представници шесте велесиле.

Али официјозни „П. Лојд“, чије је уредништво, узгред буди речено, о спољашњим одношајима наше државе врло добро информисано, открио је и другу страну овога интимног приближења двеју држава.

По „П. Лојду“ су Берлин и Цетиње две тачке, од куда се за Аустро-Угарску ведри и облачи. Док је у срцу кнеза Бизмарка добра расположења за Аустро-Угарску, дотле ову не може са севера заболети глава, а тако исто док је кнез Никола искрени пријатељ њезин, дотле Аустро-Угарска може мирно и безбрижно да се одмара на стражи своје јужне границе у окупованим областима.

Чисто је иронија рећи да трајан мир једне велесиле, као што је Аустро-Угарска, зависи од једне, скоро најмање а за цело најсиромашније државице у Европи, — и опет је тако. „П. Лојд“ је истину погодио, или управо он је ту истину исказао. Вавредни дочек, који је кнезу Николи у Бечу спремљен, није ништа друго него доказ, како велесила Аустро-Угарска пријатељство малене Црне Горе цени и уважава. Црна Гора може на ово поносита бити, а са њоме може се поносити сваки онај, ко се и до сада њоме поносио, и ко се њеним врлинама и јунаштвима заносио.

Ми, које с једне стране за Црну Гору једноплеменост, а за ову државу поданичка дужност и верност веже, можемо се овом добром одношају Аустро-Угарске и Црне Горе од срца радовати. Но да ова наша радост буде стална и основана треба да је и веза и одношај, који обе државе спаја, сталан и темељан.

Да ли се пак ово постићи може, — зависи све од спољашње политике аустро-угарске монархије, коју ова на истоку заузети мисли. Црна Гора неће хтети за љубав неког идеалног пријатељства дати себе вечито скучити у данашње уске границе своје, у којима једва тек што дисати може, а камо ли да би се могла државно крепити и културно развијати. Не треба много разума, а да сваки ову битну потребу Црне Горе схвати и уважи. Да ли се пак анексиона и освајачка политика Аустро-Угарске на истоку са овим оправданим захтевима Црне Горе у склад довести може, — то је питање од кога уједно зависе и чврсти и постојани одношаји пријатељства између једне и друге државе.

Ако аустро-угарско спољашње звање мисли на анексију и на освајање, онда су заман гозбе и дочеци у бечкоме двору.

Буде ли пак наше спољашње звање пустило слободан и природан развој балканских држава и народа, — онда не само да ће себи моћи стећи са те стране сталан мир, него ће моћи створити за државу још и онакве користи, које ће и материјално благостање наших држављана и политички уплив државе саме знатно подићи моћи.

Нови Сад, 7. маја.

— Општине, које су молиле, да се сазове српски народно-црквени сабор:

1. Сомбор, 2. Вел. Бечкерек, 3. Петрово Село, 4. Сентомаш, 5. Чуруг, 6. Панчево, 7. Бела Црква, 8. Сентандрија, 9. Моле, 10. Сента, 11. Меленци, 12. Суботица, 13. Тител, 14. Нови Сад, 15. Перлез, 16. Вуковар, 17. Кулпин, 18. Плашки, 19. Ст. Паланка, 20. Арад, 21. Ст. Шове, 22. Пожежена, 23. Молдава, 24. Врачев Гај, 25. Соколовац, 26. Паланка, 27. Црвена Црква, 28. Кусић, 29. Лесковица, 30. Врепаја, 31. Баранда, 32. Гор. Карловац, 33. Вршац (збор), 34. Митровица, 35. Ст. Бечеј, 36. Ст. Футог, 37. Дубрава, 38. Поникве, 39. Огулин, 40. Турија, 41. Костајница, 42. Петриња, 43. Садиловац, 44. Тамишвар, град, 45. Делиблато, 46. Шандор, 47. Жабаљ, 48. Ковин, 49. Петрово Село (у Горњој Крајини), 50. Чента, 51. Госпођинци, 52. Башахид, 53. Ковиљ, 54. Гомирје, 55. Сириг, 56. Иванда, 57. Чаково, 58. Вел. Кикинда (грађани), 59. Слушница, 60. Дивош, 61. Водотеч, 62. Брестовац, 63. Меминска, 64. Ада, 65. Дубовац, (66. Ново Село), 67. Мочила, 68. Лежимир, 69. Сенђ, 70. Старчево, 71. Фаркаждин, 72. Хомољица, 73. Мали Градац, 74. Баја, 75. Уљма, 76. Горњи Будачки, 77. Доњи Будачки, 78. Рума, 79. Шиклуш, 80. Пешта, 81. Ириг, 82. Скрад, 83. Томашевци, 84. Сланкамен, 85. Топуско, 86. Дубица, 87. Ст. Врбас, 88. Госпић, 89. Дивосело, 90. Вребац, 91. Радуч, 92. Почитељ, 93. Могорић, 94. Островица, 95. Кула, 96. Јазак, 97. Срп. Итебеј, 98. Варјаш, 99. Сакуле, 100. Деска, 101. Кирин, 102. Опаво, 103. Каменица, 104. Мариндол, 105. Кнез, 106. Ботош, 107. Брђани, 108. Чалма, 109. Бовић, 110. Оточац, 111. Брлог, 112. Шкаре, 113. Дабар, 114. Дољане, 115. Заљушвица, 116. Дољне Врховине, 117. Горње Врховине, 118. Косиń, 119. Кленовац, 120. Збор свештеника протопопијата глинског, 121. Мајиш, 122. Мокрин, 123. Утиń.

— Из Вршца нам пишу: Лаза Нанчић, уредник „Српства“, дође јуче из Беле Цркве са претреса због чланка „Анђелићева звезда тавни“. Пресуда је одложена, пошто је државни тужилац још два чланка инкриминисао као политичке („Злочини“ и „Ускрс“), те ће се пресуда уједно донети. — Зарад карактеристике како се судбена струка негује нека послужи то, да за заказани час судске расправе још није био чланак на мађарски преведен, те се морала расправа за после подне одложити, па и онда г. Николић не дође а кад га позваше он се извини неповољношћу, те га је пододветник г. Кадић заступао. — Очевидно се иде на сатирање листа, што се мисли постићи честим цитирањем пред суд, и то не самога уредника, који је једино за уредничку страну листа одговоран, већ и издавача, који ни језика не зна, којим се чланци пишу.

Проглас народу црногорском.

У једном од задњих бројева јавили смо, да је књаз Никола пред полазак у Москву издао проглас народу црногорском, којим је овога известио о намереном путовању. Накнадно саопштавамо дословно текст тога прогласа, који по „Гл. Срп.“ гласи:

ЛИСТАК.

ПО ЕКСЕКУЦИЈИ У БОСНИ.

Од Милана М. Делића.

(Свршетак.)

Но нама не бјеше до станка, редња је вршити службу, па падао лед из небеса. Опростимо се са старијем хаџом, захвалисмо му на поштењу и части, те у име божије отарасисмо један за другијем ка чарујице, уваљујући се у блато до кољена.

Киша цебаше до подне, а пошље подне, разагнаше се суре облачине и жарко сунце сијну.

Оно што имадосмо кућа обиђосмо и сад кренусмо назад у Отоку. Ударићемо ти прô некаке странчице на кућу неког бега. Бег је тај згодан. Около на около куће је дрвена авлија, а унутра засађено сваковрсно воће и цвијеће. Гђе цвијећа имаде, то је код Бошњака знак, да ту има и дјевојка. Говорили су да тај бег има кћер, да јој друге на далеко нема. Знајући ми то, иђасмо нас тројица (муктара смо оставили) све звјерлајући тамо, овамо, небили је гђе опазили. На једном чусмо ђе неко пјева, упознасмо женско грло; пјеваше неку пјесму познатом нам мелодијом, али тако дивно: „Како славља са дубове гране“! што но пјевао наш неумрли П. П. Његуш. Скочисмо нас три, те принесосмо уво авлији. Ја сам стао управ, како сам је кроз некакву лукњу могао видјети . . . А какова је као да су је виле задојиле! „Тавна ноћ неби на њој омркла“, што но вели народ . . . Брзо преста пјевати, јер опазивши нас, погледа пут лукње, осмија се и побјеже . . .

Код мухамеданаца имадосмо посла осам дана. Ђегод долазисмо, свуда нас лијепо дочекиваху. Као и сви Словени, тако и мухамедански Србљи су гостољубиви. Прама странцу су баш пријазни, радо га дочекају и почасте.

Мухамеданци сви, колико сам ја чути и видјети могао, говоре штокавско-икавскијем наријечјем. У мјестима, ђе су помјешани с православнима, мјешају ијекавштином. Силесија ријечи турскијех и арапскијех увукло се у овај диалект. Глас „х“ изговарају чисто, а више пута гђе нетреба. Свој језик зову „босанскијем“. Него откад Аустрија уђе у Босну, некоји из школе Старчевића на силу бога хоће да им натуре име хрватско, али вјерујте, како сам видио без успјеха. И Католици говоре истијем диалектом. Но их мухамеданци, усупрот томе што су увијек шћима пристајали, кад су православни Срби гинули за крст часни и слободу златну ипак презиру, боже прости као и Цигане.

Прама православнијем свецима се равнају исто тако као и православни, другога календара и немају. Особито ђурђев дан штују, те су задржали много обичаја тога дана; тако на примјер њихове се дјевојке тога дана гегају с тог истог узрока с кога и православни т. ј. да их неће оне године болети леђа. На ђурђев дан прије сунца пуцају прô блага. Пред неколико година дође неки Турчин те замоли нашег солдата, који на кордуну на стражи бијаше, да му ил поклони или прода два фишека пра, но кад му овај нешћаше дати, а он се хвати те мом солдату два жута дуката. Упиташе га зашто ли тако потребује, а он: „Е, бено, незнаш да је сјутра старо Јурјево.“

Многоженство је код њих у закону. Но у Босни их је мало, који се тога држе осим онијех, ком је нужда, ако му је прва жена болешљива или нероткиња и т. д.

Нема ваљда веће увриједе на свијету, нег да мухамеданцу опсујеш жену, онда си — бива — такао у живу жеравицу, ако ти се одмах не освети, а он ће дотле вребати на те, док те не шчепа.

Мухамеданци брију главу: неко сву, неко остави двије три длаке на врху, неко перчин, неко до главе итд. већ како који воли. Млађи људи, не брију ни зере.

Једном ме звао неки згодан мухамеданац да му кумујем дјетету но се некако изговорим, јер треба, ко ће Турчину кумовати понијети пуну кесу новца, те даривати кумче и остале.

Тад је допуштено куму гледати и женске, матер дјетињу, сестре и осталу женскадију, јер га онда сматрају као рођака.

20. септембра предузмем екзекуцију међу ришћанима. Започнем најприје Кршмама, селу одаљеном девет дебелијех сахати од Отоке. Већ је било велико попасно доба кад пођосмо. Ишли смо најприје цестом, на којој су управ работаши дјелали. Те цесте управо попише крв кукавнога народа, у највиши јек посла закалају оружници ћерати народ, да иде работати често 7—8 сахата далеко. А сељак мора. Укува кукурузовницу двије, коју мисирачу, неколико клипа кукуруза и то му буде рана за више дана, те дај делај од ранога јутра, до касне вечери кад код куће му стотину посала пропада, жито неовршено, кукуруз непотргат итд. Особито бијаше тешко мухамеданцима који тај пут рамазан постише.

Већ је био велик комад ноћи, кад дођосмо у Ракане, ђе наканисмо ту ноћ да преноћимо у некој крчми. Нађосмо ту два човјека ђе пију ракију, а расцјевали се ван тако, млађи бијаше пијан ка чеп. Био је тај дан у Крупи, продао нешто вуњачи (оваца), па ударио у пиће, старији бијаше тријезан, те све нуткаше онога од час на час да пије, бијаше ми то сумњиво.

Сједисмо тако богме до у прве пјевце. Кад на једном удари у проворе нека свјетлост. Скочисмо да видимо. Кад тамо, али нечија кућа преко Уне гори и чисто разабирасмо бугарење и лелекање. Оружници одма скочише да потраже чамац да се превезу тамо пријеко, да дижу народ у помоћ.

Најгоре је што се у овакијем и сличнијем несретнијем случајевима један другом не море одма на невољи наћи, јер су куће ришћанске једна од друге подалеко направљене (све како је ђе кога спахије земља), те их често дражетина каква или долина дијели.

Ја сам остао са она два, што смо их пијане нашли. Они су и надаље пјевали а мене свладао сан, те онако обучен извалим се на постељу. Преда дан пробуди ме нека вика: онај млађи што но је пијан бугари, да му је нестало 47 ф. Сумњало се на оног старијег, тијем више, што га је нестало. У јутро рано чим се раздани, а ми у пођеру за татом, те све трагом, трагом (а имаше чизме), док нас не доведе до куће његове. Изазвасмо га, те га запитасмо, да он није море бити, „ка у шали“ однио новце. Но он се неда ни вилама седлати. Али кад стадоше оружници некако на крупно „енглендисати“ одаде се срећом и поврати новце.

Растадосмо се свак на своју страну: онај пјевајући, весео ђе добио новце, а ми се спустисмо у неку драгу, те уз бару газећи до ко-

„Желећи заступати Државу и Народ Мој приликом предстојећег крунисања Његовог Величанства Императора Александра III., нашега моћног пријатеља и заштитника, Ја полазим данас у име Божје у Русију, с увјерењем, да Ме на ови пут прате благослови Мојијех Црногораца и најтоплије жеље њихове за благо Цара и Народа Руског.“

„За вријеме Мога одсуства опуномоћавам Њено Височанство Књагињу Милену и Мој Државни Савјет да Ме заступају у извршавању највише државне власти.“

„Земљу и Народ Мој препоручујем окриљу Свемогућега.“

Политички преглед.

Да јевропски свет не би како год на **Арбанасе** заборавио, примила је стара бечка „Преса“ на себе „својевољну дужност“ да од времена на време свима и свакоме на знање стави, какве жеље притискују срца арбанашка. Тако је пре кратког времена „стара тета бечка“ разгласила, како су Арбанаси увидили, да ће се само тако спасти моћи, ако још за времена оснују „католичку лигу“. Држимо да није потреба казивати где ове Арбанасе тражити ваља. И данас ти Арбанаси из редакције „Пресе“ бечке јављају свету, да су горњоарбанашка племена образовала нову лигу, којој да је цел да предупреди уређење границе црногорске. Турска влада — јављају Арбанаси „Пресе“ — није могла да дозна ништа о овој дефензивној лиги али држи, да је положај у Арбанији веома критичан. Чудновато заиста да влада цариградска и гувернер скадарски не знају ништа о ономе што се догађа у Арбанији, док „Преса“ знаде не само шта се догодило, него и где и која племена присуствоваху при том. Држимо да нећемо погрешити ако баш с обзиром на ову задњу околност изречемо, да је читава ова ствар од стране Арбанаса редакције бечке „Пресе“ врло лепо — измишљена. Кад ствари тако стоје, а нема разлога у то посумњати, онда се дотична вест бечке „Пресе“ мора узети као посродни предеог Арбанасима, да оваку лигу створе, а тиме да гледе Црне-Горе испуне оне жеље, што их „Преса“ на срцу носи.

Вести што долазе **из источне Румелије** несу најповољније. Како се приближује време у ком ће истећи рок службовања садањег гувернера Алекопаше, то се овај већ за раније почео старати, да му се како год столица не измакне. Пратећи политичке догађаје оне земље изгледа нам као да се Алеко-паши причинило, да ће се у погледу идућег избора најбоље осигурати, ако све своје силе употреби на то, да сасма отклони или бар у што већој мери сузбије руски уплив у источној Румелији и да потражи наслона у аустро-угарско немачке политике, која да је тобож једина меродавна по даљи развитак одношаја на полуострву балканском. Да би се овим круговима додворио, почео је Алекопаша из државне управе, војске итд. потискивати Русе, а на њихово место Немце и друге странце промицати. Алеко-паша није могао пропустити прилику а да и у ствари отплате опсадних трошкова руских не покаже своју праву боју. Народна скупштина решила је да се Русима имају накнадити опсадни трошкови, те је уједно за ту цел одредила 50 мил. франака. Но гувернеру румелијском пође за руком, да за будуће одбије ово потраживање руско и да пре свега осигура потраживања европских креди-тора турске државе, којима је уступљен трибут, што га Источна Румелија има да плати султану цариградском. Тако Алеко-паша гледа да на рачун земаљских интереса себе што боље утврди код европских велесила, које ће му требати при идућем избору гувернера. Кад би намере његове биле основане на стварним потребама земље и на жељи народној, онда би се поступак гувернеров могао бар оправданим сматрати, но то не стоји. Све, што Алеко-паша данас предузима под изгорором, да то захтевају интереси земље, све то служи једино његовим себичним намерама а окомљено је против правих земаљских интереса и оне животне жеље бугарског народа, која у уједињењу бугарских земаља гледа спас народа бугарског. Уједињење ово постало би гроб господству гувернеровом, с тога му се овај и опире из петних жила. Није дакле ни најмање чудновато зашто је Алеко-паша окренуо кабаницом, и зашто тражи потпоре и наслона у оним круговима, о којима је потпуно уверен, да су највећи противници напретка балканских народа, те отуд и уједињења бугарског. Алеко-паша, колико је год вешт, може се ласно уверити да је учинио рачун — без бирташа, народа бугарског, који ће се врло ласно и врло брзо решити кад дође пред алтернативу да бира између Алеко-паше и — своје будућности. Дотле је и гувернеру румелијском дозвољено, да се још мало — прећака и размеће.

Лорд Дафрин, који је ту неки дан кренуо из Цариграда за Инглеску, свратиће као што јављају горњи листови у главне градове Аустро-Угарске и Француске, Беч и Париз. Свраћање ово доводи се у свезу са кончаним уређењем **мисирског питања**, које да и сада стоји на оном истом месту, на ком га је затекла циркуларна нота, што ју је инглеска влада у овој ствари преко својих заступника још 3. јануара (по римском календару) тек. год. упутила јевропским велесилама. У овој ноти раздели је лорд Гренвиљ сва са уређењем Мисира у свези стојећа питања на два табора, од којих један обухваташа све оне ствари, за уређење и решење којих беше потребна потпора или бар саизволење јевропских велесила; у другом беху изложена само такова питања, што се односила на унутарњу управу Мисира, а у којима Инглези јевропским велесилама не смераше дозволити саучешћа. Међу питањима првог табора стајало је на првом месту питање суецког канала. Гледе уређења овога изнесе лорд Гренвиљ јевропским велесилама своја начела, те препоручи иста као основу, на којој да би ваљало тражити нови споразум. Влада инглеска навести даље предлоге у погледу финансијалног уређења, у погледу разрезивања пореза на странце и најзад у погледу реформисања такозваних мешовитих трибунала. Од то доба дала је већина јевропских велесила познати, да у опште није противна идејама, изложеним у ноти лорда Гренвиља; уједно изјавише, да очекују навештене предлоге инглеског кабинета. Разуме се да Инглези од месеца јануара несу скрштених руку седили, но да су све и сва употребили да приуготове оно и онако решење питања мисирског, које би што боље одговарало интересима инглеске државе на истоку. Лорд Дафрин био је у овоме најважнији фактор. Од успеха или неуспеха његовог рада у овој ствари зависило је све и сва. Ако вести из Цариграда нису неистинити, што наравно да није ласно пресудити, онда инглеска влада неће имати разлога пожалити на лорда Дафрина. Те вести јављају да је инглески лорд пре одласка свога из Цариграда био у ауденцији код султана, да је истоме разложио све у Мисиру уведене реформе те уједно доказао, да ће не само Мисир но цела турска царевина отуд велике користи имати. Веле да је султан на крају аудијенције дао израз своме задовољству у погледу садањег стања ствари у Мисиру, и да је при растанку с лордом Дафрином овоме изрекао особиту захвалност своју за успоставу реда и мира у земљи мисирској. Ако су као што већ поменусмо, вести ове истините, онда је инглеска дипломација извојевала успех, који ће јој при даљим расправама мисирског питања од велики користи бити. Стојили све, што се из Цариграда јавља, тада инглеску владу и њене намере у погледу Мисира очекује већи отпор једино од стране — Париза, где у погледу мисирског питања гаје наде, које су у много чему сасма противне жељама инглеским. С обзиром на ово није не могуће да пут Вадингтонов у Берлин и Беч стоји у свези с намерама Инглеза гледе Мисира. Која ће страна мегдан одржати није лако определити, но да су Инглези употребили све и сва да до успеха дођу, то међу осталим потврђује и та околност што је, по казивању, рорд Дафрин при одласку из Цариграда дао султану обећање, да за случај ако Турска Инглеску у мисирском питању потпомогла буде, ова неће одвећ наваљивати да се у Јерменској спроведу обећане реформе. Ово задње обећање показује сасма јасно, како се у круговима цариградске владе мисли о реформисању турске државе; уједно је она најбољи доказ да је већ крајње време да се турском господству у Јевропи — крај учини.

У талијанској комори продужена је дебата о предлогу Никотеријевом. Међу другим говорницима у седници од 3. тек. мес. узео је реч и заступник Бонги, који се у свом говору дотаче и такозваног тројног савеза. Бонгију изгледа да је тај савез на песку подигнут, пошто се интереси велесила, које су овај тобожњи савез склопиле, не подударају ни на средиземном мору, ни на истоку. Италија не може признати никакву француско-африканску државу, Немачка на против баш ово жели, јер би така држава ослабила положај Француске на реци Рајни. Бонги жели Италији рат, јер ће овај оснажити и умирити јавну савест, коју притискују катастрофе код Лисе и Кустоце. Осим Бонгија говорили су у истој седници Бовио, Тајани, Кајроли и Никотера. Кајроли претресао је страначке одношаје а Никотера критиковао је држање владино у познатој афери Обердановој. Том приликом питао је Никотера министра Депретиса, да ли је истина, да је он знао за путовање Обердановo, и да исто није хтео спречити, ма да је тиме могао спасти, живот једном заслепљеноиу а себе сачувати од најнеповољније ситуације, што се само даје замислити. Никотера навео је и то како Депретис у први мах није правио никакве сметње иредентичком покрету, и како је против овог почео поступати тек онда, кад се исти у велико развио. И држање саме власти било је разно како по којим местима. Расправа тог дана није довршена. Као коначни резултат исте очекује се консолидовање страначких одношаја талијанске коморе.

У другом пододбору **француске коморе** дошло је у седници од 30. пр. месеца приликом саветовања о културним потребама буџета до веома живихне расправе. На предлог заступника Жил Роша избрисано је скоро пуних 5 милијуна франака из прорачуна. Ова уштеда постигнута је на следећи начин. Плата арцибискупа паришког обављена је са 45.000 фор. на 15.000; она арцибискупа алжирског са 20.000 фор. такође на 15.000; бискупни орански и константински добише сваки по 10.000 фор. место досадањих 12.000, и т. д. Француски арцибискуп паришки добија дакле 10.000 франака, што чини од прилике око 6.600 фор, А како ми стојимо у овом погледу? Нашој наименованости и неким нашим архијерејима изгледа сувише мала дојакошња им плата, која је много већа од оне, што је куд и камо богатији народ француски даје својим бискупима и арцибискупима, те некористољубиви као што су гледају да само још и народна добра добију под своје свете руке. Дивне ли скромности!

Из листова.

„Глас Црногорца“ пропратио је долазак књаза бугарског чланком, којега ради важности самог доласка и ради информисања нашег читалачког света у целости доносимо. Чланак гласи:

Прохујале су бучне светковине, барјаци се увлаче, венци се скидају. Народ се разилази на своја огњишта. Наше скромно Цетиње, скинувши са себе свечано рухо, добило је опет свој обичан свакидашњи облик.

Али у души и у срцу народа остаће вечито забележена успомена на братски састанак два владаоца сродних и пријатељских народа. Инпозантне слике владаоца бугарског и црногорског, нарочито у оним тренутцима када се братски загрлише и пољубише, неће моћи из сећања нашега народа изгладити ни најоштрији зуб времена.

У том грљењу и љубљењу грлила се и љубила Бугарска и Црна Гора, читаве две земље и два народа, позвана да вечито живе у свези и љубави и да један другом помажу у постизавању истоветних циљи њиховога државног и народног живота.

Између нас и Бугара нити има што да се расправља нити да се из нова углављује. Пријатељство међу нама владало је од увек, још пре него што се Бугарска ослободила испод турскога јарма. За то и овај пут књаза бугарског нема да се тумачи у смислу какве нарочите мисије, каквог особеног задатка, него само као јавна потврда јавно документисање братских свеза које већ постоје између Бугарске и Црне Горе.

Биће листова који ће свашта нагађати и свакојаке комбинације изводити из овога доласка књаза бугарског на Цетиње.

Нек им је просто; ма само толико ћемо им напоменути, да што већ постоји, томе нема потребе да се из нова ствара; и што је само собом дано, то неће бити тврђе, ако се црним на бело забележи.

Другим речма: братски одношаји постојали су од старине и постоје и данас између Бугарске и Црне Горе, те по томе нема потребе да се они из нова стварају; а ти одношаји нису постали никаквом дипломатском мајсторијом, него су сами собом дани, т. ј. проистекли су из крвних свеза и истоветних интересa оба народа.

Где такви одношаји постоје, ту су излишни сви писани савези и сва уговарања на карти, јер што лежи у крви и у једнакости интереса, то много више вреди нег и најкрупнија слова на карти.

Ми не знамо, шта је у главној књизи судбине записано на конат истока. Знамо пак то — што у осталом свак може знати — да ствари на истоку нису довршене ни готове. Осим тога на истоку небо је ретко кад ведро. Могли би дакле опет наступити љути и тешки дани. Ми их до душе не желимо и радији бисмо били да се све расправи на миру по правди и правици. Али ми нисмо у стању спречити неправду нити зауздати свачију злу вољу.

Ако би дакле ма чијом неправдом или злом во-

ђена, па се хватисмо горе, док ето нас у Кршљама.

И одмах ћемо кући кнежевој. Ми пред кућу, а пред кућом постављена софра, а чело ње посадио се попа, а до њега други, пију ракију (за вино и не знају) и благују. Разабрасмо да жени сина кнез.

Чим нас кнез угледа, скочи, те нас понуди да сједнемо те товарију (чутуру) уклопи нам, да пијуцнемо, а по том навали јелом: донесе пиле печено, па питу, па млијека, па вареника док не заврши кавом.

Овом приликом споменућу неки обичај код женидбе, који би требало да се укине. Тај обичај је, кад се жени ко, те испроси дјевојку, онда отац цурин уцјени дјевојку најмање 50 фор. које мора момак да даде, ако жели цуру одвести. Чини ми се да је садашњи сарајевски митрополит Косановић нешто баш радио да се то укине.

За два дана обршисмо наш посао овђе, али слабијем успјехом, мало бољи су подмирили порез давно, а сиротиња (а те је пуно), до голе душе ништа под богом нема. Човјек би проплакао, кад дође у једну такову сиротињску „кућу“, од плетера блатом залијепљена, а сламом или комушом покривена колибица и то се зове кућа. У кући ниђе ништа, да трном повучеш, осим петоро шесторо пилежи једно другом до ува. Домаћин или домаћица чисто претрну видивши нас, јер су устрављени не само од турскијех, него сад и од нашијех ексекутора, који ни право читати неумију, те наравно буде свакакијех неприлика. Ове смо године добили сви исказе о заосталом порезу, али ти искази бијаху погрешни, јер се у њима исказиваху порезни заостатци, који су се исказивали завршетком године, а полаг порезнијех књижица већина их је пошље тога нешто отплаћивала. Но остали ексекутори држаху се полак тијех кривијех исказа, те вâрâ по сиротињи.

Трећи дан пођемо у друго село. Био је већ сутон. Наканимо да преноћимо код другог неког кнеза Карана. Путем ми приповиђаше оружници, да је тај Каран и браћа му на гласу, да их нитко неморе надмудрити, па око се не уздам, да ћу их кадар бити надмудрити, да неидемо тамо, да се необличимо. Одговорим, да ћу гледати.

Дошавши кући кнежевој, нађосмо ђе нешто ради. Чим нас угледа потрчи пред нас, те удари одма с прве на мудролију. Понуди нас по том, да уђемо у кућу, која имаше ниска врата. „У ову кућу“, примјети кнез, „когод уђе мора се поклонити“. Но ја сјетивши се Насрадина окренем се те на леђа уђем, а они сви да пукну од љутога смијеха.

Попане се одмах кнез самном и након два сахата некако га смотам. А право рећи бијах више пута и у шкрипцу, да се не прихватих лажи. Каран има још два брата и два синовца и сви су самоуци; ћирилицом и латиницом читати и писати знаду сви ка и воду. О географији, повјести српској, па чак и о астрономији боље знаду (ма нећу лагати ако рекнем) него какав гимназијалац од VI. разреда. Па и жене њихове (акопрем незнаду читати) имаду о свему појма. А шта би ти људи знали тек да су школани.

Имају у кући пун некакав ковчежић српскијех књига: пјесмарица, приповједака, календара итд.

Припитах кнеза одкуд му новци, да купује књиге: „Е ја продам неколико ока жита. па ето књига“! Камо среће, помислих у себи, да смо сви овакови, друге би тице пјевале нашој литератури, да се угледамо у овога, који од уста откида, па купи књижицу, а с тијем више искаже родољубља, него они који по десетак литара покреше вина за Српство, а у своје грло, ти би боље мислим учинили да се не руже истичући се онђе ђе нетреба, као „ватрени“ и бог ти га знао какови Срби, а овамо није кадар десет гроша жртвовати за народну ствар.

Домаћина нас лијепо почастио, испекао пиле, сварио цицвару, па сира, па варенике, па млијека.

Кад смо пошли лијегати, простријеше крај ватре сламе, а овго чисте плате.

Око поноћи наду се некаква вјетрина и киша, мишљасмо е ће се срушити по нама кућа. Како нема та кућа шљемена, то туда закала киша по нами, ја и други оружник шћућурисмо се под једну кабаницу, тек кад преста та олујина пружекнемо се, но како бијасмо оба краката, погодисмо у сред ватре ногама. Да ти је било виђети како бржебоље покуписмо ноге.

Материјално стање нашега народа у Босни врло је лоше; покрај другијех стотину невоља и силни порез народ наш затра. А како се порез тегобно плаћа, ево почујте:

Кад је вријеме, да се летина диже, закалају десетари од куће до куће процјењивати, што ће који тежак жита имати. Са свакијем десетаром иду и по два повјереника: један хришћанин а други мухамеданац. Ти десетари раде (и то не кад-када, него увијек) велике неправице, јер процјењивају оно, што неморе бити; то дакако не раде они у државном интересу, колико у властитом; јер од онога што процијене имају 5 постотака, па што више на душу своју натоваре, пунија им кеса. Дођу једном на пример, те му процијене, да ће имати 100 ока жита, а кад вријећи једва буде 60 ока. До душе просто стоји тежаку потужити се дотичној котарској области ил пореском уреду, ал колико сам ја видјети могао, слабо му то помоћи, јер како су по уредима већином понамештани људи, који неразумију српски, ти и незнаду, шта им се сељак тужи, тек види е су некакове јадиковке, па му сасвијем лаконично одговори: „ја ти немогла помови!“ Толико је само српски научио (ил по њихову „земаљски“) а можда више и није потребито.

Сад по тој десетарској процјени, даји рајо цару десето, а спахији треће. Суђено ти је зар, да си и сад:

„Једна раја, су два господара,
„Једна раја, два харача даје!“

Десетина се даје кад дође од земаљске владе процјена, колико се од сваке оке има да дâ у новцу, а ту се наравно „узимље у обзир“ кад је најскупље жито. — Како наш народ нема ни од куд крајцаре избити, доли опет од жита, то сад за буд што продаји и скупцавај да исплатиш порез, ако не желиш да ти харачлије и луг с огњишта однесу. — —

— — — — — — — — — — — —

Али „душа на тијесна врата“ рећи је право, да је наш народ овђе слободан:

„Слободни су овђе,
„И ноћи и дани,
„Вољи им је плакат! —
„Нико им не брани“!

ћом опет наступило мутно стање на истоку, уверени смо, да би Црна Гора могла рачунати на Бугарску а Бугарска на Црну Гору, разуме се вазда за праведну ствар и за животне интересе једне и друге земље.

Ни Бугарска ни Црна Гора несу нити могу бити рушитељи мира на истоку, али морају бити солидарно на опрезу против свакога који би њихов мир и њихове животне интересе дирао и који би им сметао у њиховом државном и народним напредовању.

У том ће бити Бугари и Црногорци потпуно споразумни, нити их ишта може скренути са те линије солидарнога држања.

Дневне новости.

(Пренос Љубише). Читамо у задарском „Срп. Листу“: „На позив бечке омладине и за тим нарочитог одбора у Карловцима ради преноса бранковијех костију из бечког гробља на Стражилово код Карловаца, одзиваће се сав српски народ и своје прилоге шаље на ово предузеће. Ми даље доносимо први списак прилога из Будве, а надамо се, да ће се и остали Срби у Далмацији постарати, да наше приморје пошаље свој цвијетак на ову народну свечаност.

Али нису само бранкове кости у марксовом гробљу код Беча, тамо су и кости и другог нашег великог списатеља, нашег Љубише, које би пропале у туђој земљи, пошто ће се ово гробље прекопавати, кад их на време не би пренели. Можемо ли ми допустити, да се ово догоди? Можемо ли ми пред потомством лагу на се примити и допустити, да потоња наша кољена с пријекором говоре: Љубиша нам је оставио монументално дело своје, а с кривице његових сувременика за гроб му се незна?

Наша Бока, која се поноси, што је у свом крилу крилу одњијала достојна друга и Његушу и Вуку и Бранку, најживље ће осетити нужду преноса и Љубишиних костију, те с тога ми остављамо одлуку нашим пријатељима, с наше стране дајући им своју веру, да ћемо сваки њихов предлог у том погледу најживље потпомагити. У то име овде морамо један извештај донети.

„Српско учено друштво у Београду закључило је, да ће пренети кости и трећег нашег великана које се у Марксовом гробљу налазе. Ово друштво већ ради, како би ова свечаност била опћа народна. У исто време „српско учено друштво“ намерава пренети у Београд и Љубишине кости, ако Далматинци не би одлучили, да их пренесу у свој завичај.

Овијем су већ два предлога изнешена. Избор остављамо браћи у Боки. Избор је потежак, јер пред нам се две струје боре: завичај и слободна Србија, где би Љубишине кости почивале у достојном друштву, уз Доситеја и Вука. Теже претеже, али шта је у овом случају теже?

И на ово питање могу најбоље одговорити наши пријатељи у Боки. Ми очекујемо њихов глас, а у томе ћемо и своје мњење казати. Наше је мњење да би се Љубишине моћи имале, ако је икако могуће, у постојбину пренети. Браћи Бокељима одлука.

(Кнез Горчаков пренесен.) Из Баден-Бадена јављају, да је тело кнеза Горчакова, које је до скоро лежало у ондашњој руској цркви, ових дана брзим влаком преко Франкфурта, Берлина и Ејдкунена у Петроград пренесено, где ће бити сахрањено у тамошњој породичкој гробници. Тело пратио је најстарији син му. Истрага о отровању кнеза није још довршена, јер је суд одредио нова испитивања. Судећи међутим по свему што се догађа изгледа, да поведена истрага неће донети никаквог стварног резултата, што у осталом неби била никаква новина.

(Друштво за српску уметност.) Из Београда јављају да је тамошња надлежна власт потврдила правила овога друштва, и да ће исто скорим држати свој главни скуп, на ком ће бирати чланове и одборнике. — Ми смо уверени, да ће ова вест обрадовати свако родољубиво срце српско, које је радом прионуло око свестраног унапређења милог нам народа. У то име сретно и у добри час!

(Кретање становништва београдског од 10.—20. априла тек. године.) По извештајима беогр. лекара умрло је за ово време свега 22 особе и то од: тусис конвулзива 2, кахексије 2, атрофије 3, апоплексије 2, зап. мозга 2, еклампсије 1, зап. плућа 2, едемглотидиазиса 1, туберкулозе 3, зап. црева 2, перитонитиса 1, метрорагије 1.

Од ових умрло је 14 мушких и 8 женских и то у кварту: палилулском 6, врачарском 2, савамалском 2, теразијском 3, варошком 2, дорћолском 7.

По годинама умрло је: испод 1 год. 8, од 1—5 год. 4, од 5—10 год. 2, 20—30 год. 1, од 30—40 год. 2, од 40—50 год. 3, од 60—70 год. 2. Свега је од ових лечено 15 а 7 није.

Рођено је у овом времену свега 22 деце и то 12 мушких и 10 женских, а по вери 10 православне и 12 јеврејске.

(Колико новаца треба да се — уништи Лондон.) Ово веома занимљиво питање решио је ту неки дан О' Донован Роса, познати вођа динамитних завереника ирских. Он је у овој ствари изнео потпун план у „Њујоршкој Трибини“ који гласи:

Да би се до темеља спалило и разрушило срце Инглеске — Лондон, требало би 1000 Ираца, и за путни трошак ових до Лондона на сваког по 6 фун. стерлинга — свега на 70000 фор. За станове њихове у 1000 лондонских гостионица требало би за једну ноћ на сваког по 5 шилинга, што чини близу 3000 ф. Даље за 1000 кутија палидрвца 11 фор. и за бегство изасланика у отачбину — пошто потпале 1000 постеља у 1000 гостионица — до 70000 фор. Осим тога требало би им још џепаша на сваког по 5 фун. стерл. дакле за све 5000 фун. стер. или до 60000 фор. Свега би дакле за извршење овог пројекта требало до 200000 ф., који би се новци требали прилозима набавити. Но уредништво „Трибине“ надмашило је и самога О' Донована, јер спроводећи тај предлог примећује да О' Донован Роса не уме економисати.

За што, пита уредништво, да се за станове изасланика по гостионицама плати 3000 фор, кад они у забуни, што ће је произвести, могу умаћи а да не плате ни једног новчића.

Даље, вели уредништво, на што трошити новац за палидрвца, кад их изасланици могу забадава узети из гостионица.

Најзад уредништво замера О' Доновану и то, што је испустио из вида да изасланици могу у општој забуни упљачкати многе драгоцене ствари па тим не само покрити расход, но чак донети и прихода.

Као што се види план је готов, остало би само још да се исти изведе. По дојакошњем држању завереника не би се смело рећи да се Лондон нема ничега бојати.

(Гром упалио кућу и убио човека.) Сељак Паја Ракић у Белом броду, у поџупанији осечкој, човек од 51 године, седио је 19. пр. мес. за столом код вечере са својом женом Саром. Крај њих сећаше и сваст им Кристина, која је своје мало дете успављивала. Разговараху се о непогоди, која је на пољу беснила. На један пут севну муња, гром удари у кућу и уби на месту за столом седећега Ракића; сви други осташе неозлеђени и здрави. Несретна чељад морала је одмах из куће бежати, јер ју је гром упалио био.

(Убијство.) Младен Копчар из Мартинаца у котару митровачком нађен је 24. пр. мес. мртав пред својом кућом. Жандари којима за ово јавише, упутише се на лице места, где нађоше мртво тело Копчарево. Врат био му је пресечен, тако да се глава држала само на једном делу коже. Испитивањем дознали су оружници од Глише Селаковића следеће појединости. Онога дана кад је Селаковић био на свадби код Лазара Милашиновића, дође пред вече и Младен Копчар онамо. Ту се овај завади са Лазаром Жупањским. У 10 сахати отиде Жупански кући, а четврт сахата касније пође и Селаковић с Копчарем. Опростив се са Селаковићем крене Копчар својој кући, а за њим упутише се по казивању Селаковића два непозната човека, те га на путу сикирама напаше и убише, а затим побегоше. Сумњивци предани су суду.

(Застарела наредба.) Један пештански лист пише: Пре неколико недеља осуђен је у Бечу један човек на више недеља затвора јер је код њега нађена у поседу једна Кошутова банка из год. 1848. Осуда оснивала се на министарској наредби, изданој пре 31 године за време угарског устанка. Том наредбом унашање, шта више и само притајивање Мацинијевих срећака и Кошутових банака означено је злочином велеиздаје или прекршајем кажњивим строгим затвором. Тој наредби вели пештански лист, која је тада могла имати неког основа, мањка данас ratio legis. Јасно је, да се заборавило ставити ту наредбу ван крепости или се није мислило да ће аустријски судац доспети у положај да је употреби.

(Смела одважност.) Неки творничар сукна из Ердеља путовао је 30. пр. мес. ноћу влаком за Беч. Ноћу око ½2 сах. пробуди се између Бласендорфа и Касаисонполве. Опази да је сам у колиџе се онако бунован докотура до прозора, да погледа напоље. Спази црвени дим, како сукће из жељезничке машине. То у њему побуди мишљење, да гори читав жељезнички влак, с тога отвори прозор и скочи из влака. Премда је скочио с висине од добра два метра, није допао никакве моле теже озледе.

(Корупција у Мађарској.) У Будимпешти изазвало је велику узбуђеност самоубиство управитеља помоћних уреда управе causarum regalium, Мартина Тунера, који се убио у звању своме. Тунер нађен је још жив, те је одмах однешен у болницу. Код њега нађено је нешто новаца, сребрни сат, више приватних писама и један спис под насловом „Промеморија.“ Исти почиње речма: „Пре свега примећујем, да се сви новци и папири налазе у највећем реду.“ По овоме мислило се, да су га приватни одношаји натерали на самоубиство. Та мисао показала се је међутим као неистинита. Тунер, ком је било 58 година, преминуо је после подне, но пре но што је издахнуо, признао је, да је проневерио своту од 16.257 фор. Он је потанко казао из којих фондова је овај новац узео и колико из сваког. Тунер био је страстан играч на малој лутрији, те је највећи део проневерених новаца однео на лутрију. Из нађених ресконта констатовао је истражни судац, да је Тунер само за последња три месеца на малој лутрији проиграо преко 700 фор. „Еђетертиш“ јавља, да је Тунер добио једном 30.000 фор., те да га је ово завело, да игра на лутрији. Тунер чувао је благајнички кључ управе causarum regalium, те му је тако лако било докопати се новца поверене му закладе.

(Ловење рака.) Кр. хр. слав. зем. влада издала је следећу наредбу:

Поводом тим, што је дошло до знања кр. зем. влади, да промет с рацима по некојим крајевима Хрватске и Славоније, нарочито у већим градовима, знатно пада и да је цена рацима према пређашњем времену веома поскочила, и то поглавито с разлога, што се раци по рекама и потоцима безобзирце лове и тамане, обнашао је овај кр. земаљски владин одел зарад уређења раколова у свом подручју наредити:

1. Ловостаја на раке поточаре установљује се за време од 1. октобра до 30. априла.

У то време не смеју се раци нити продавати, нити у гостионицама гостима давати.

2. Дужина сваког на продају донешеног рака са разапетим штипаљкама несме бити мања од 18 центиметара.

3. Строго се забрањује топити конопљу, или лан у другој води, осим оне, која је за то од стране области одређена.

4. И то тако строго је забрањено ловити, дотично таманити раке барутом, динамитом, нитроглицерином и т. д.)

Прекршитељи ове наредбе казне се новчаном глобом од 5 до 100 фор. према томе, колика је штета раколову нанешена.

У случају где буде не могуће наплати новчану глобу, има се иста претворити у казан затвора, рачунајући износ од 5 форината на 1 дан.

Политичке вести.

— Из Загреба јављају, да су чланови краљевинског одбора 6. тек. мес. отпутовали у Пешту. У Загребу држе да ће се преговори довршити за једно 10 дана и да ће се том приликом констатовати немогућност споразума.

— У Риму је закључена главна дебата о предлогу Никотеријевом.

— Из Петрограда јављају да ће Књаз Никола и Књаз Александар стићи у Петроград 10. тек. месеца да ће истог дана у друштву с царем Александрем кренути у Москву.

— У Варшави држане су због задњих немира на свеучилишту код многих слушалаца преметачине. Затворено је до 20 особа. Осморица прогнани су из Варшаве у своја родна места.

— Из Париза јављају да је за заступника француске републике у Бечу Вадингтон опредељен. — Ово је већ трећи кандидат, чије се име доводи у свезу са бечким заступтсвом. Оће ли он бити сретнији од Билота и Сент-Ваљера, — видећемо.

— За подгувернера аустро-угарске банке наименован је редовни професор будапештанског свеучилишта Јулије Кауц.

— Из Рима добио је један бечки лист од свога дописника вест, да ће римска курија у своме одговору на задњу ноту пруску изјавити, да се измена казнених наредаба не може узети као еквивалент за дозволење и одобрење обвезе у ствари пријаве власти државној, но да црква као услов даљих преговора тражи приступање владе пруске к ревизији мајских закона. — Курија дакле хоће да Бизмарк — оде у Каносу.

— Међудржавама Чили и Перу јужне Америке закључен је мир, Такна и Арика уступају се држави Чили на десет година. Након овога рока спровешће се опште народно гласање, па за кога се већина покаже, томе ће и припасти обе ове провинције. — Кад ће се у „просвећеној“ Јевропи судбина земаља решавати гласом народним!?

— У Пешти „страјкују“ пекарске калфе. За Бечом дошла је дакле и Пешта на ред.

— Из Лондона долази вест да суецко каналско друштво кани саградити нов канал, који би теко паралелно са садањим Овај нов канал неки с Александријом желе спојити. У будуће би онда бродови једним каналом улазили из средиземног мора у црвено, а другим би опет из овога излазили у прво. Овим би саобраћај знатно унапређен био.

— Лажни пророк суданski потучен је по ново од инглеске војске.

— „Покрок“ јавља да се у Прагу склопило жидовско друштво за потпору жидовских школа са чешким наставним језиком и за уважање чешког језика у синагоге.] — Жидови ко жидови. У Чешкој су Чеси, у Мађарској Мађари и т. д., а свуда су — жидови.

Народна просвета.

(Школа. — Књижевност. — Уметност. — Позориште.)

(Народна библиотека Браће Јовановића.) Изашла је свеска 58. Учесница. Приповетка Б. Крестовскога. Превод с рускога. I.—16. н. (35 пара). Добија се у свима српским књижарама. — Претплата на 24 свеске ф. 3. 50 (7 дин.) а појединa 18 н. (40 пара) и онда шаљемо ми о нашем трошку сваку свеску уредно. — Излази сваки 14 дана 1 свеска.

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

(Званичан извештај о стању усева у Аустро-Угарској концем месеца априла.) У северној зони Аустрије дакле у Чешкој, Моравској, Шлеској, Галицији и Буковини време је веома потпомогло сејање летњих усева, који су у погледу јечма и зоби, даље летње и зимње ражи већим делом обављени. У средњој и јужној зони отпочело је сађење кртоле и шећерне репе и сејане кукуруза. У Галицији и Буковини имаде доста предела — не рачунајући амо оне по вишим планинама — где је сејање летњих усева тек задњих дана месеца априла по р. отпочети могло, а има их где у то доба још није било предузето. У јужној и средњој зони били су млади усеви већим делом лепо израсли, у северној пак до почетка маја по р. још не беху честито избили.

У погледу стања зимњих усева (шенице и ражи) опажа се наиме у северној зони скоро свуда разлика између оних, који се за рана обавише и оних, што беху доцне спроведени. Први већином стоје сасма добро; задњи су на против слаби и ретки а неки се мораше и преорати. Непрекидна умерена хладноћа задњег доба користила је првима задњима пак била је штетна, јер им је спречила опоравку и ојачање.

Судба ова преоравања постигла је и постићи ће још и у будуће многе усеве репице, о којој у опште већина добивених извештаја неповољно гласе.

Детелина у средњој и јужној зони стоји већином добро, у северној зони заостао је развитак исте, јер јој је нашкодило дуготрајно суво и хладно време. Исто важи и о ливадама које у многим пределима северне зоне почетком месеца маја не беху још озеленеле. Ова околност у толико више је незгодна, што су тужбе ради мањкања хране за стоку много чешће но обично.

Кмељ, који је већином већ покошен, показује се здрав, крупан и снажан.

И лоза је здрава, изнимку чини само околина места Бриксена у Тиролској, где се при резању показало доста сувих лоза. У доњој Аустрији и у Штирској почела је лоза терати тек концем априла по р. У јужној Тиролској била је лоза у то доба већ у велико избила. Код Боцна почела је штету наносити гусеница Noctua aquilina.

У северној а и по многим пределима средње зоне воће још није било цветало, али је показивало много цветних пупољака. У осталим пределима средње зоне цветаху трешње, у некима и ране крушке, а у јужној зони било је већ све воће цветало. У Далмацији озебао је бадем, који је, по цвету судећи, обећавао врло обилати плод.

У Угарској може се стање усева делимице као сасма повољно делимице као задовољавајуће означити.

Јесењи усеви истина да су у неколико оштећени хладним временом и позним мразевима те да су мало и заостали, али је само у северним županijama примећена нека знатнија штета.

У погледу шенице и ражи туже се с обзиром на наведену околност поједини крајеви следећих županija: абаујске, баршке, ноградске, бихарске, хајдушке, комарске, бекешке, земплинске, унгске брашовске, хуњадске и солнок-добошке. На против може се садање стање јесењих усева у доњој Угарској и у ердељским županijama као врло добро означити.

Слабији усеви репице претрпели су већу штету наиме у županijama: боршодској, земплинској, остроговској, фехерској толнаској, бачкој и бекешкој, даље у županijama: гемерској, ноградској, пожунској, земплинској, веспримској, сатмарској, бачкободрошкој и крашосерењској, код којих задњих су усеви репице из истих узрока местимице сасвим уништени.

Пролетње радње на понеким местима још нису довршене; у неким ердељским županijama тек су отпочеле. Где је пролетњи усев изникао показује се добар успех, особито код позних усева.

Детелина је мразом оштећена, особито у северним županijama.

Воћке по свој земљи обећавају добар род.

По земљи туже се на много места, наиме у Ердељу, због недостатка хране за стоку.

(Руска индустриска удружења.) Руске новине доносе интересатна дата о индустриским акционим предузећима од прошле године, по којима се може судити о руској економној радљивости.

Године 1882 ступило је у Русији у живот четрдесет нових акционих дружина, с капиталом од 33,750.000 рубаља, а 14 дружина што су дотле већ постојале овлашћено је да свој основни капитал могу увећати за 10,710.000 рубаља тако, да је целокупан акциски издатак у прошлој години износио на 4,460.000 рубаља.

Између тих 40 нових индустриских предузећа, ради којих су дружине основане, било је 8 за рударство и ливење метала; 2 за штампарска предузећа и за издавање књига; 1 за подизање минералних бања, 6 за трговину, 23 за мануфактуру, за машине и за хемиске фабрикате.

Пада у очи како прошле године није образован никакав завод за осигурање, никаква фабрика за жељезо, ни банка, нити какво паробродско, ни железничко друштво.

Од дружина основаних у прошлој години неке имају основног капитала по 2—5 милиона рубаља.

Кад се сравни број нових акција што су прошле године пуштене у обрт у Русији, са новим акцијама што су прошле године пуштене у обрт по другим државама, онда излази да је у Русију прошле године пуштено у обрт сразмерно најмање акција, јер на 43,460.000 акционих рубаља, издатих у Русији, долази: у Аустрији 170.000.000 руб., у Ен-

глеској 845,000.000 руб. у Француској 242,000.000 руб., у Сев. Америци 360,000.000 рубаља.

Но иначе у сравњењу с прекланьском годином прошле се године у опште у Русији и по свима осталим државама мање предузимало него претпрошле године, јер 1882 године свега је издато у акцијама 1.870,120.000 рубаља, а 1881 год. било је издато за читаву милијарду више. „С. Н".

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈОНСКЕ РАДЊЕ Стевана Костовића у Будим-Пешти

од 5. (17.) маја.

Жито из Потисја	— — — — 79 81 ф.	10.45 ф.	10.65
„ „ „	— — — — 77 „ 79 „	10.10 „	10.45
„ банатско	— — — — 76 „ 81 „	9.75 „	10.25
„ „	— — — — — „ — „	—.— „	—.—
„ „	— — — — — „ — „	—.— „	—.—
„ бачко	— — — — 79 „ 80 „	10.40 „	10.65
„ „	— — — — 76 „ 78 „	10.10 „	10.40
„ влашко	— — — — 76 „ 78 „	9.— „	9.40
„ по квалитету	— — 74 „ 75 „	8.50 „	8.75
„ српско	— — — — 76 „ 77 „	8.90 „	9.—
„ „	— — — — — „ — „	—.— „	—.—
Узанц-жито за март-април 1883.	— — ф.	—.— „	—.—
„ за септ.-октобар	— — — „	10.14 „	10.16
Раж мађарска	— — — — — — „	7.30 „	7.60
„ влашка	— — — — — — „	7.10 „	7.30
Јечам за храну	— — — — — — „	7.— „	7.30
„ за пиваре	— — — — — — „	7.30 „	7.60
„ влашки	— — — — — — „	6.80 „	7.—
Зоб трг. роба	— — — — — — „	6.30 „	6.50
„ фина роба	— — — — — — „	6.60 „	6.80
Узанц-зоб за март-април 1883.	— — „	—.— „	—.—
„ за септ.-октобар	— — — „	6.72 „	6.75
Проја мађарска	— — — — — — „	—.— „	—.—
„ влашка	— — — — — — „	7.— „	7.75
„ влашка за пролеће	— — — — „	—.— „	—.—
Кукуруз, готова роба, банатски	— — „	6.65 „	6.70
„ „ „ влашки	— — „	—.— „	—.—
„ за јули-август банатски	— — „	6.87 „	6.90
„ за септ.-август банатски	— — „	—.— „	—.—
Кукуруз за септ.-октобар банатски	— — „	—.— „	—.—
„ за мај јуни 1883.	— — — — „	6.70 „	6.72
„ за јан. фебр. март, банатски нови	„	—.— „	—.—
„ за јан. фебр. март, влашки нов	„	—.— „	—.—
Репица готова роба Kohl	— — — — „	—.— „	—.—
„ банатска	— — — — — — „	—.— „	—.—
„ за август-септембар Kohl	— — „	13.½ „	14.—
„ за јули-август банатска	— — „	—.— „	—.—
Горушица по квалитету	— — — — — „	6.50 „	7.60
Мувар „ „	— — — — — „	13.— „	13.25
Лаћено семе по квалитету	— — — — — „	11.— „	12.50
Кудељно семе „	— — — — — „	9.50 „	10.50
Бикеч по квалитету	— — — — — — „	7.— „	7.50
Пасуљ бели нови	— — — — — — „	9.50 „	10.25
„ „ стари	— — — — — — „	7.— „	8.—
„ жути нови	— — — — — — „	10.— „	11.—
Погачице од репице	— — — — — — „	5.50 „	6.—
Погачице од горушице по квалитету	— — „	5.— „	5.25
Паприка трг. роба	— — — — — — „	17.— „	18.—
„ фина роба	— — — — — — „	45.— „	48.—
„	— — — — — — — — „	—.— „	—.—
Мед оцеђен	— — — — — — — „	37.— „	39.—
„ восчан	— — — — — — — „	36.— „	37.—
„ за октобар-новембар оцеђен	— — „	—.— „	—.—
Восак рожнавски	— — — — — — „	134.— „	137.—
„ славонски	— — — — — — „	136.— „	140.—
Шљиве српске гот. роба нова у бурадма	„	14.— „	14.50
„ „ „ „ у џакови	— — „	14.— „	14.25
„ „ узанц роба за нов. у бурадма	„	—.— „	—.—
„ „ „ „ у џакови	— — „	10.— „	10.25
„ босанске гот. роба нова у бурадма	„	—.— „	—.—
„ „ „ „ у џакови	— „	14.— „	15.—
„ „ узанц роба за нов. у бур.	„	—.— „	—.—
„ „ „ „ у џакови	— „	10.25 „	10.50
Пекмез, готова роба, славонски	— — „	—.— „	—.—
„ за септембар-октобар славонски	„	18.25 „	18.50
„ „ „ „ банатски	„	17.75 „	18.—
Свињска маст варошка	— — — — „	75.— „	76.—
„ „ сеоска роба	— — — „	—.— „	—.—
Сланина сољена варошка	— — — — „	67.— „	68.—
„ „ сеоска роба	— — — „	64.— „	65.—
Шпикарке прима мађарске 1882	— — „	16.— „	17.—
„ прима мађарске 1883	— — „	16.— „	16.50
„ секунда „ 1883	— — „	10.— „	13.—
„ прима српске 1882.	— — „	13.50 „	16.—
„ прима босанске 1883.	— — „	14.25 „	15.50
Овчије коже српске по 56 кила	— — „	40.— „	42.—
„ „ босан. и хрв. по 56 кила	„	42.— „	44.—
„ „ македонске по 56 кила	„	—.— „	—.—
Јагњеће српске нове 102 ком.	„	90.— „	100.—
„ нове хрватске 102 комада	— „	70.— „	90.—
Козије хрватске за 50 кила	— — — „	60.— „	65.—
„ мађарске и ердељске за 50 кила	„	65.— „	67.—
„ српске	— — — — — — — —	60.— „	65.—

све без поту и рогова са 2% шконто.

Храна. Ове недеље беху наши млинови врло лабавог расположења при купу, а то услед великих довоза пшенице и повољних извештаја о стању усева. Последња три дана имасмо пад цене од пшенице са 30—35 нов. а расположење остаје и данас врло скучено. Шпекуланти шлусева за јесен, не обазиру се тако на те повољне извештаје о стању усева и заиста поправише извештаји о рђи, поново цену узанц пшенице на фор. 10·12 до ф. 10.15. У радњи са кукурузом хтеде Contramin-а — т. ј. они, коју су продали у напред робу, — импонирати са великим количинама, те је отказала до данас 77.000 м. цен., али је ипак све попримано од потражиоца (Consument-а) и с тога имају чврст правац наше цене кукуруза за мај-јуни, као и готове робе. Јечам је боље тражен. Зоб ће на сваки начин имати лабав правац, јер изазваше добре цене од прошле недеље, много јаче довозе.

Продукти. Што се тиче рада са шљивама, то се позивам на свој посебан и опширан извештај. Од неколико дана нуди се јаче пекмез за јесен, а данас је учињен један шлус славонске робе по ф. 18½. Уврштене цене масти и сланине, олабавише поново данас и сада су као и пређе. Варива су добро тражена.

Опширно извешће о шљивама.

Услед задоцнелог пролећа ове године, овладало је опште мњење, да ћемо имати добру бербу шљива, а исто мишљење је у толико оправдано, што се немамо бојати тако ове године мраза и других непогода, због горе наведеног, већ ће се моћи род развијати лепо и на миру.

Заиста долазе врло повољни извештаји како из домовине, тако исто и из иноземства, те су тако изложене трајном паду наше цене шљива. Како Србија, тако исто и Босна показују се све вољнији продати робу, а иноземство пак купује само с великом резервом пуђене количине. Такође нам долазе и из Француске добри извештаји о стању плода, а што се тиче опог малог мраза, који беше још пре неколико недеља, то нам стижу гласови, да је исти починио само веома мале штете.

Под таквим околностима имамо очекивати даљи пад цена и тако се данас сматрају за још скупе цене од српских шљива за октобар-новембар, које су пале на фор. 10·25, као и од босанских шљива, које су такође пале на ф. 10·50; то ће заиста и бити случај ако не наступе какви непредвиђени догађаји, као на пр. велика врућина или опадање рода.

Колика је вода у Дунаву под Новим Садом.

Петак	6. маја	5 мет. 02 центимет.
Субота	7. „	5 „ 02 „

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Сада баш изађе из штампе

ШАЛА И САТИРА

од

Абуказема.

Свеска четврта.

Садржај: **Ред пловидбе као препона брака, или Не жени се у јесен!** Опомена за младожење, који живе крај Дунава. — **Приповетка о накаљанију.** (Из покојних хартија мога заосталог пријатеља.) — **Зашто се баба Јула није до сада удала.** — **Тако је кад човек не плати кројачу што је дужан.** — **„Друштво против скидања шешира."** — **На „венчићу" у Срп. читаоници.** Један мали малер (који може и другом пасирати.) — **У престоници „Сремских Хрвата."** Путо-(о лотру) писана црта. — **Живио Иштоци!** Истинит догађај. — **Проклети стихови.** Хумореска. — **Сретна операција.** — **Дар-мар.** — **Опште помирење.** — **Како је доктор Севастијан Мудрић лечио своју жену.** — **Тако њему треба.** — **Дванаест знакова небесних.** Полак приповетка а полак вагонетка. Са 12 илустрација.

Цена 40 новч.

Ко нам новац у напред пошаље, добија (franco) у крстоплету.

По исту цену могу се још добити и све пређашње свеске „Шале и Сатире." Препродавцима рабат. **Књижара Луке Јоцића и др.**

ПРЕДХОДНА ВЕСТ

да је ови дана у штампу ушла

НОВА МУЗИКАЛИЈА

„БРАНКОВО КОЛО"

за гласовир стављено од Др. Јована Пачу, и да ће **концем маја** готова бити.

Уједно стављамо свима

певачким друштвима

на знање — да ако нам се бар 50 купаца јаве, да ћемо исто **Бранково коло за мушки збор** такође дати штампати.

На особито захтевање, исто коло за мушки збор — ако ко поручи, дајемо такође преписати.

СРПСКА КЊИЖАРА

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА

код св. Саве.

✝

Јављамо свима сродницима и пријатељима тужну вест, да је наш нигда незаборављени

СТЕВАН ИВАНИЋ

чиновник у пензији

умрло 3. маја о. г. после кратког а тешког боловања у 69. години свога живота.

Тело покојниково сарањено је по обреду свете православне цркве 4. ис. мес. у 3 сахата по подне.

Овом приликом изјављујемо најтоплију благодарност: свему одличном грађанству сентомашком, које је учествовало у тужном спроводу, г. Мити Ковачевићу пароху из Гардиноваца, који је својим чинодејствовањем увеличао ову тужну нам свечаност, исто тако нека је велика захвала часном свештенству сентомашком особито г. Лази Каћанском, који је својом красном беседом, пуном узвишених мисли приказао живот милог нам покојника у најлепшим цртама, г. Сими Коњовићу учитељу сентомашком, који је при опелу својевољно суделовао.

У Сентомашу, 5. маја 1883.

Ожалошћена породица покојникова: Јулка Иванић рођ. Дудварски жена; Евица Поповића рођ. Иванић сестра; Момчило, Зоран и Кајица синови; Милеса Р. Стефановић рођ. Иванић и Смиљана кћери; Павле Р. Стефановић вет; Персида Иванића рођ. Михајловић и Марија Иванића рођ. Петровић снахе.

ОГЛАСИ.

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА ЈЕФТЕ ОСТОЈИЋА у Руми

потребује једног доброг спомоћника, који говори српски, немачки и мађарски. 3—3

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ МИНЕРАЛНИХ ВОДА

као: **Гисхиблера, Селтерске, Рojчера, Мариенбадер, Карлсбадер** и других, код

Д. КОДЕ

У НОВОМЕ САДУ 2—100

где **има и најбоље соде воде.**

Стечај.

Услед упражњеног места како учитеља, тако и учитељице потписани одбор с тим стечај отвара са годишњом платом од 300 ф. у готовом новцу, 20 кибли мешовита жита, 20 кибли кукуруза, 4 фата дрва, 2¼ ланца земље, уз то слободан стан састојећи се из две собе, кујне, шпајза, штале и баште.

Учитељу ће у дужност спадати у цркви појати и децу у истом поучавати. Од погреба имаће учитељ 1 фор.

Учитељици ће у дужност спадати децу женску у ручноме раду поучавати.

Првенство ће иматм онај, који је сомборску препарандију с добрим успехом свршио.

Рок стечају 28. јуна о. г.

Проситељи имају своје молбе потписаном одбору послати.

Из седнице црк. шк. одбора држане у Варјашу 1. маја 1883.

Милош Аћимов,
председник.

2—3

ОГЛАС.

Гласом наредбе крал. хрв. славонске далматинске земаљске владе од 29. травња 1883. одел за унутарње послове број 15937. дозволило је кр. уг. министарство за јавне радње и комуникације са одредбом од 14. пр. мес. бр. 12520. у смислу зак. чланка XLI. од године 1881. извластбу земљишта потребних за изграђење будапештанско-земунске жељезнице лежећих у подручју пустаре Јарковац спадајуће к општини Голубинци, те сачињавајућ властништво града Карловац.

Рок расправе установљује се на дан 9. липња (28. свибња) 1883. у 9 сати пре по дне на лицу места, т. ј. на пустари Јарковце, којој се расправи све интересоване странке тим додатком позивају, да ће поверенство о установљењу извластбене основе изрећи мериторно одлуку и онда ако између интересента нико не би дошао, те да због недоласка на расправу оправдању места нема.

Стара Пазова 11. свибња 1883.

Котарски предстојник:
Цебак.

1—3

МАНУФАКТУРНА РАДЊА Г. С. ЈАНКОВИЋА у Винковци

потребује једног млађег солидног помоћника, који немачки и мађарски говори. 1—1

Моју галантеријског, белог и помодног еспапа трговину „код лабуда" у Митровици, рад сам уз повољне увјете предати.

ФРАНЦ ГАМИРШЕК.

1—3

ЗЛАТАРСКА И СЛИКАРСКА ТРГОВИНА

ЈОВАНА ШТУЦА

Ђурчинска улица у Новоме Саду

препоручује своја сложишта пошт. срп. публици као и срп. православним црквеним општинама.

Примам сва подузећа као цркве златити и црквене ограде по најумеренијој цени, на захтевање славни црквени општина дајем личне предрачуне.

Примам наручбине за ripиде, барјаке, литије, чираке, путире, петохљебнице, кадионице, крстове за барјаке и часне трапезе и све што српске православне цркве потребују.

Стовариште свију икона на платну и целивача на плеху по православном српском типу, српски исторични слика на платну и на артији у златним оквирима.

Сложиште огледала и сопствена радионица златних оквира и гарништа за прозоре. Примам оправке и израђујем као ново.

Са особитим поштовањем

Јован Штуц,
златар.

2—3

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ ПОЉОДЕЛСКИХ МАШИНА

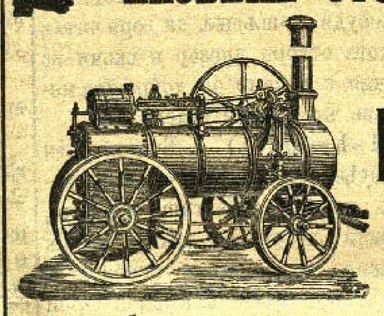

ЗА ВРШИДБУ

В. СТЕФАНОВИЋА

У НОВОМ САДУ

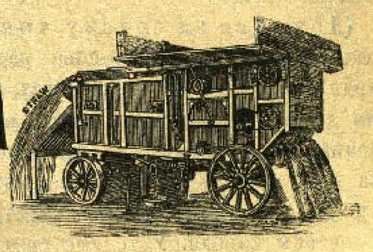

препоручује

ново добите ватренке и млатила (Dampfdreschengarnituren) по 2½, 3, 4, 6, 8 и 10 коња снаге. **Геплова**, сејаћих и косећих машина, сечки итд. од **Хофлера** и **Шранца** и **Глајтон Шутлеварта** из Бечa по истој цени као у Бечу или Пешти уз додатак фрахта, отплата у ратама на дуже време, уз потпуну гаранцију. 4—6

САЛОН НАМЕШТАЈА

НИКОЉЕ ДУСИНГА.

СТОЛАРСКА РАДЊА НАМЕШТАЈА, И ВЕТРЕЊАЧА, У НОВОМ САДУ

преко пута од нове срп. школе, у својој кући бр. 2030.

Задовољавајући се с одвећ малом хасном, могу као практичан самоизрађивач сваку конкуренцију издржати.

ВЕЛИКО и БОГАТО СТОВАРИШТЕ: сваковрсног добро и постојано израђеног, самотворног, углачаног и лакованог намештаја, масивних извијених столица од трске и сламе а такође и баштених столица за господу гостионичаре, по најумеренију цену.

Тапетовани дивана, почиваљака, креветски намештај са душецима и шофе-гарнитуре; даље огледала, карнисе и др., отлатнице за фино пиљење и за намештајне дрводеље на □' и на сноп.

Велико и богато стовариште свију врста позаментрија за тапацирање, за дворевање, и т. д. 8-9

Особито препоручујем велики избор **дечији кошар-кола и намештаја од јеловине и орахова дрвета, за спаваће собе и трапезарије**

ОТВАРАЊЕ НОВЕ РАДЊЕ

ЈОВАНА НЕШКОВИЋА

у Новоме Саду, дунавска улица

препоручује своје

СТОВАРИШТЕ

ћебета, џакова, цвилиха, груба платна, пређе, дрвенарије

и свију врсти

ШТРАНГАРСКЕ (САЛЕРСКЕ) РОБЕ.

МЕШОВИТА ТРГОВИНА

у великом и малом.

Надајући се обилатој посети — обећавајући са своје стране најтачнију и најјефтинију послугу. 1—3

ОБЈАВА.

Част ми је п. н. публици до знања ставити да 24. (12.) маја о. г. отварам моју концесионирату

КОМИСИОНАРСКУ РАДЊУ

(Hordárinstitut).

Писарница се налази у кући бр. 647.

Препоручујући ово подузеће, које сам у интересу п. н. публике покренуо, остајем

С особитим поштовањем

1—1 **Симон Рајс.**

ОГЛАС.

Из слободне руке продајем моју у Срему у Шимановци налазећу се кућу сграђену из солидног материјала, састојећу се из 3 собе, кухиње и подрума са кућним плацом и баштом уз остале зграде, онда 9 јутара оранице и 5 јутара ливаде. Ближа условја могу се код мене сазнати.

У Инђији 6. маја 1883.

Коста Вуичић,
капетан у миру.

2—3

КО ГОД ПАТИ ОД ЗУБОБОЉЕ

дајем му

500 ДУКАТА

ако и после употребе Коте-ове водице за зубе, (Kothe's Zahnwasser) и опет осети бола у зубима ил непријатан задах уста.

А ко жели чисте, лепе и здраве зубе имати, нека употребљује Коте-ов прашак за зубе, као и четке за зубе најбољег производа, 1 ком. стаје 30—50 нов. Прашак за зубе 1 кут. 30 нов. а водица за зубе 1 флаша 35 новч.

Све ово може се добити у Новом Саду у трговини **Браће М. Поповића.**

С поштовањем

Jok. Georg Kothe,
Hof-Lieferent.

3—4

Одговорни уредник Миша Димитријевић.

Српска штампарија дра Светозара Мијатовића.